

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

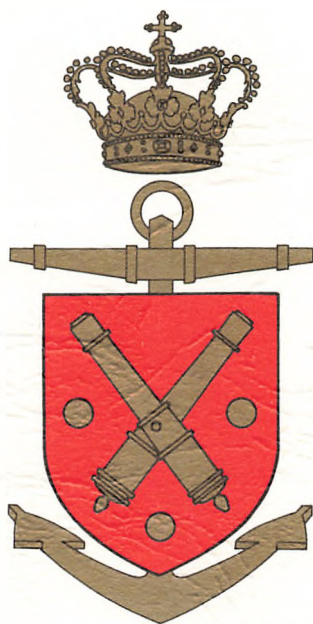
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

25 år
1961 - 1. juni - 1986

SØVÆRNETS OPERATIVE KOMMANDO
ÅRHUS

INDHOLDSFORTEGNELSE

	<u>Side</u>
FORORD VED CHEFEN FOR SØVÆRNETS OPERATIVE KOMMANDO (SOK)	1
SOK VÅBEN - HISTORIE OG FORKLARING	3
HILSEN fra BORGMESTEREN i ÅRHUS	5
DA SØVÆRNET (SVN) FLYTTEDE TIL ÅRHUS	6
SOK OMVERDEN OG OPGAVER	9
MENNESKENE I SOK	16
EN TYPISK HVERDAG	21
DE KOMMENDE ÅR	24
HVORDAN FEJRES JUBILÆET	27

Udgiver: SØVÆRNETS OPERATIVE KOMMANDO

Redaktion: Orlogskaptajn H. ELBRO/Orlogskaptajn V. KRISTIANSEN

Trykning: Søværnets Materielkommando, Publikationssektionen

ÅRHUS, MAJ 1986

Forsiden:

SOK VÅBEN

*CHEFEN FOR SØVÆRNETS OPERATIVE KOMMANDO
KONTREADMIRAL JØRGEN F. BORK*

Forord

Den 1. juni er en af den danske flådes mange mærkedage.

I 1676 slog en dansk-hollandsk flåde på 25 lineskibe og 10 fregatter under hollandsk generaladmiral Tramp og admiral Niels Juel ved Øland en svensk flåde på 27 lineskibe og 11 fregatter under admiral Lorentz Creutz. Admiral Creutz's flageskib "KRONAN" kæntrer og springer i luften med hele besætningen, og svenskerne mister 4 lineskibe, 2 fregatter og ca. 400 mand, deriblandt 3 admiraler.

I 1677 slog Østersøeskadren på 10 lineskibe og 3 fregatter under admiral Niels Juel ved Møn den svenske Gøteborgeskadre på 7 lineskibe, 2 fregatter og 2 armerede jagter under admiral Sjøblad. 6 svenske skibe erobres og 1500 mand, deriblandt admiral Sjøblad tages til fange - og denne sejr medvirkede til den efterfølgende sejr i slaget i Køge bugt 1 måned senere.

På denne baggrund synes det lidet markant at nævne, at Søværnets operative Kommando (SOK) blev oprettet den 1. juni ved en sammenlægning af Kystflåden og Kystbefæstningen, og med domicil i Århus.

Alligevel var også dette en betydningsfuld dag i søværnets historie, fordi man her vedtog den fulde konsekvens dels af flådens genopbygning efter den 2. verdenskrig, dels af vort medlemskab af historiens største forsvarsalliance mellem frie lande i den vestlige verden, og skabte en kommandoorganisation, der omfattede alle operative funktioner i søværnet, og som umiddelbart kunne virke i allieret sammenhæng.

I de siden da forløbne 25 år har såvel flåden som SOK vokset sig stærkere, og opgavernes omfang, ikke mindst i relation til det civile samfund, er vokset i takt hermed.

I dag er SOK et kendt begreb i det danske samfund, og skulle det ikke være tilfældet, vil jeg sige med Peter Wessel (i fregatten HVIDE ØRN på 30 kanoner) til kaptajn Anders Sjøstierna (i linieski-bet GOTLAND på 100 kanoner) under en træfning i Østersøen ved midnatstide den 9. august 1715: "Kender du mig ikke, så skal du Guds-pinedød lære mig at kende".

Jeg håber, at dette lille jubilæumsskrift vil medvirke til at udbrede kendskabet til Søværnets operative Kommando, dets personel og dets virke.

Jørgen F. Bork

JØRGEN F. BORK
kontreadmiral

CHEF FOR SØVÆRNETS OPERATIVE KOMMANDO

SØVÆRNETS OPERATIVE KOMMANDO'S VÅBEN

BLASONERING

I rødt to krydslugte kanoner ledsaget på siden og forneden af ialt tre kugler, alt i guld.

Skjoldet hviler på et anker, hvorover en kongekrone.

MOTIVERING

Søværnets operative Kommando har den operative ledelse af Flådens skibe såvel i fred som i krig. Som våben for denne kommando er valgt tredie felt i det Tordenskiold tildelte våben, idet dette felts indhold må antages at udtrykke "Det danske Løsen", tre kanon-skud. Den røde bundfarve antages at referere sig til det røde flag, der hejstes som signal til kamp.

Søværnets operative Kommando's våbenskjold er udarbejdet af Søværnets heraldiske Arbejdsgruppe på foranledning af Chefen for Søværnet og godkendt af H.M. Dronningen den 18. maj 1972.

BEMÆRKNINGER

Våbenet for Søværnets operative Kommando er taget direkte fra Tordenskiolds adelsvåben, som blev tildelt ved adelspatent af 24. februar 1716 (skuddag i skudåret). I adelspatentet, som opbevares i de danske kongers kronologiske samlinger på Frederiksborg Slot i Hillerød, er tredie felt beskrevet således:

"Udi det tredie Quarteer, som og er rødt, ligger tvende Stykker eller Canoner hin annen over tvært, med tvende Guld Kugler på hver Side og een midt under".

Den røde bundfarve antages at hentyde til det røde flag (blodflaget beskrevet i Frederik IV' Søkrigsartikler paragraf 111), der hejstes på stormasten under orlogsflaget (Signalbogen fra 1743) som signal til kamp. Det røde flag genfindes også i nationalhymnens 2. vers:

"Han hejsede det røde flag,
og slog på fjenden slag i slag".

(Johannes Ewald, 1778).

De tre kugler udtrykker det danske løsen "nemlig tre at lade giffue", som er fastsat i artikel 73 i Christian IV's Skibsartikler af 8. maj 1625.

De tre kanonskud annoncerede over for andre skibe og fortifikationer i land, at en dansk orlogsflåde var på færde. Det svenske løsen var tilsvarende 4 skud.

Man bemærker, at danskerne i dag altid råber et trefoldigt hurra, mens svenskerne udråber et fire-foldigt leve.

Våbenskjoldets farvesammensætning (rødt og guld) - i heraldikken benævnt tinkturerne - er det oldenburgske hus' stamvåbens.

Raparterne (underlaget til kanonerne) på de danske orlogsskibe var malet i disse farver, idet guld vistest ved gult.

Borgmester Thorkild Simonsen, Århus

De færreste tænker vel i det daglige på den centrale rolle SOK på flere måder har i det danske samfund. Såvel i fredstid som når verden - eller dele af den - er af lave.

I nyere tid er SOK nok mest kendt og berømt for løsningen af en række civile opgaver i forbindelse med ulykker og katastrofer til havs.

Århus er ikke længere værtsby for et stort opbud af forsvarskampenheder. Tilbage er "kun" nogle af de funktioner, der er ret så afgørende i krise- og krigssituationer.

Det betyder ikke, at havnen, byen og kommunen aldrig mærker til, at Danmark og vore NATO-allierede også råder over betydelige søstridskræfter.

I den sammenhæng er Århus en typisk "weekend-havn". Det er ikke sjældent, at byens pulserende liv får ekstra festlige islæt, når mandskabet går i land.

Vi oplever også ofte havnen som det helt store trækplaster, når flåder eller store og kendte slagskibe lægger til kaj eller ankrer op og holder "åbent hus".

Jeg finder det værdifuldt - og i disse år ret påkrævet - at man benytter opholdene i havn til at styrke kontakten mellem befolkningen og forsvaret.

I et demokrati som det danske er det både naturligt og sundt, at der også omkring forsvarsspørgsmål er åben dialog.

Det er mit ønske, at SOK også fortsat vil bidrage til at afmytificere og konkretisere denne debat.

Til lykke med de 25 år og fortsat god vind.

Med venlig hilsen

Thorkild Simonsen
Borgmester

DA SØVÆRNET FLYTTEDE TIL ÅRHUS

Indtil afslutningen på 2. verdenskrig havde Flåden og dens faste stok været hjemmehørende i København, men i forbindelse med oprydningen efter krigen i tidligere tyske fæstningsværker og depoter samt rydning af miner i de danske farvande, måtte Flåden etablere sig rundt i landet.

I Århus blev således oprettet Jyske Marinekommando, som fik til huse i "Merkatorhuset" på Åboulevarden. Ved Jyske Marinekommando oprettedes snart efter en meldecentral, som blev bemanded med ansatte unge piger. Disse "Merkatorpiger" blev uniformeret i en hjemmekomponeret uniform á la den da gældende tjenestedragt for telefoncentralpersonalet med stribet krave. Dette personel gav inspiration til oprettelsen af Kvindeligt Marinekorps i 1946.

"Merkatorpige"

I forbindelse med gennemførelsen af forsvarsordningen 1 APR 1951 blev søværnets regionale inddeling lovfæstet, og ledelsen samlet i Søværnskommandoen (SVK), beliggende i København. Under SVK etableredes en operativ organisation omfattende:

Kystflåden med de egentlige krigsskibe organiseret i afdelinger efter skibstype.

Kystbefæstningen med søforter og kystbefæstningsanlæg. Stevnsfort og Langelandsfort blev planlagt og opført.

Nordsøens og Kattegats Marinekommando med Nordsøens Marinedistrikt og Kattegats Marinedistrikt.

Bælternes Marinekommando med Store Bælts Marinedistrikt og Lillebælts Marinedistrikt.

Sundets Marinekommando med Øresunda Marinedistrikt, Grønsunds Marinedistrikt og Bornholms Marinedistrikt.

I konsekvens heraf skiftede tjenestestedet i Århus navn og blev til BÆLTERNES MARINEKOMMANDO, der sammen med LILLEBÆLTS MARI-NEDISTRIKT havde til huse på Marinekasernen på Kystværnsvej (nu Su-matravej). Dette kaserneanlæg var bygget til den tyske marine i 1945, og var da tænkt anvendt til indkvartering af denne flådes kvindelige signalpersonel, de såkaldte "Blitzmädel".

Den tyske marine var i slutningen af krigen i færd med at or-ganisere en flådekommando for dansk område, "Admiral Dänemark", hvis hovedkontor skulle indrettes i de to bunkers, som var opført i Havreballeskoven. Den tyske admiral var blevet indkvarteret i "Vil-la Senta" på Strandvejen 92. Denne villa dannede sammen med kaser-nen og de to bunkers rammen om søværnets virksomhed i Århus i de første 17 år efter krigen, idet villaen var beboelse (lukaf) for marinekommandocheffen og hans stab, medens kasernen - kaldet Marine-station Århus - husede kontorer samt beboelse for ca. 70 værneplig-tige orlogsgaster. I bunkerne var indrettet krigshovedkvarter for Søværnskommandoen samt flådens hovedradiostation.

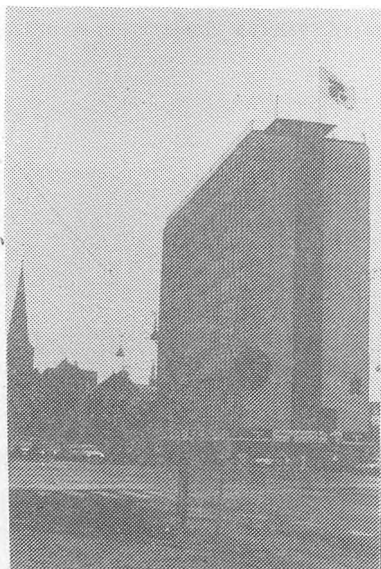

... MARINEKASERNEN ...

OPRETTELSEN AF SØVÆRNETS OPERATIVE KOMMANDO

I forbindelse med den omorganisering af forsvarets øverste ledelse, som blev gennemført ved de nye forsvarslove af 1961, ønskede søværnet at samle den daglige ledelse af flådens operative opgaver ved det hidtidige krigshovedkvarter, og man oprettede Søværnets operative Kommando - i daglig tale kaldet SOK - ved en yderligere flytning til Århus af Kystflådens og Kystdefensionens stabe med de operative dele af Søværnskommandoen fra henholdsvis Holmen, Lynetten og Gernersgade i Nyboder.

Den nyetablerede stab for SOK blev indledningsvis installeret på øverste etage (11. sal) i det nybyggede BP-hus ved Europa Plads, medens støttefunktionerne - kommandantskab og operationsrum samt signalcenter - forblev placerede i kaserneanlægget og bunkerne.

... BP - Huset ...

I 1972-73 blev kaserneanlægget udvidet, og det blev samtidig besluttet af lade adgangskontrol- og bevogtningsopgaver overgå fra de værnepligtige skildvagter til personel fra søværnets MP-korps. Ved denne ændring blev kaserneanlægget frigjort fra beboelse, og fra 1 APR 1973 har kaserneanlægget tjent som stabsbygning for SOK og den tilknyttede hovedkvartererskommandantur. Samtidig nedlagdes Marinestation Århus.

For tiden pågår forhandlinger mellem forsvaret og Århus Havnevesen om et mageskifte, som omfatter nogle arealer i den nye Østhavn. Såfremt disse forhandlinger resulterer i de foreslåede ændringer, vil der være behov for opførelse af en ny garage- og lagerbygning ved stabsbygningen.

SOK OMVERDEN OG OPGAVER

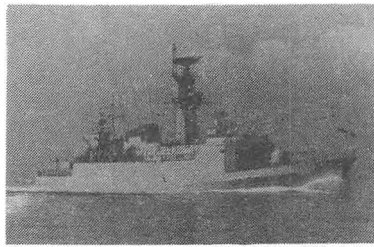
SOK er et tjenestested som mange andre i søværnet, og har naturligvis en formel plads i forsvarets omfattende organisation.

Medarbejderne er alle ansat med det formål at bistå Chefen for SOK i hans ledelse af flåden og kystdefensionen og udgør således admiralens stab. Som alle andre arbejdspladser er SOK centrum i en verden, der udgøres af alle de myndigheder, tjenestesteder, firmaer og etableringer, med hvem der samvirkes. Samarbejdet med allierede kommandoer og flådestyrker er også betydeligt. En beskrivelse af SOK omverden giver indsigt i anvarsområdet og placeringen i forsvarets organisation (se side 10).

Operativ betyder handledegytig, og SOK bærer sit navn, netop fordi alle søværnets enheder, der til stadighed er rede til indsats, er underlagt SOK. De operative enheder er flåden med skibe og helikoptere og kystdefensionen med marinedistrikter, kystradarstationer og forter.

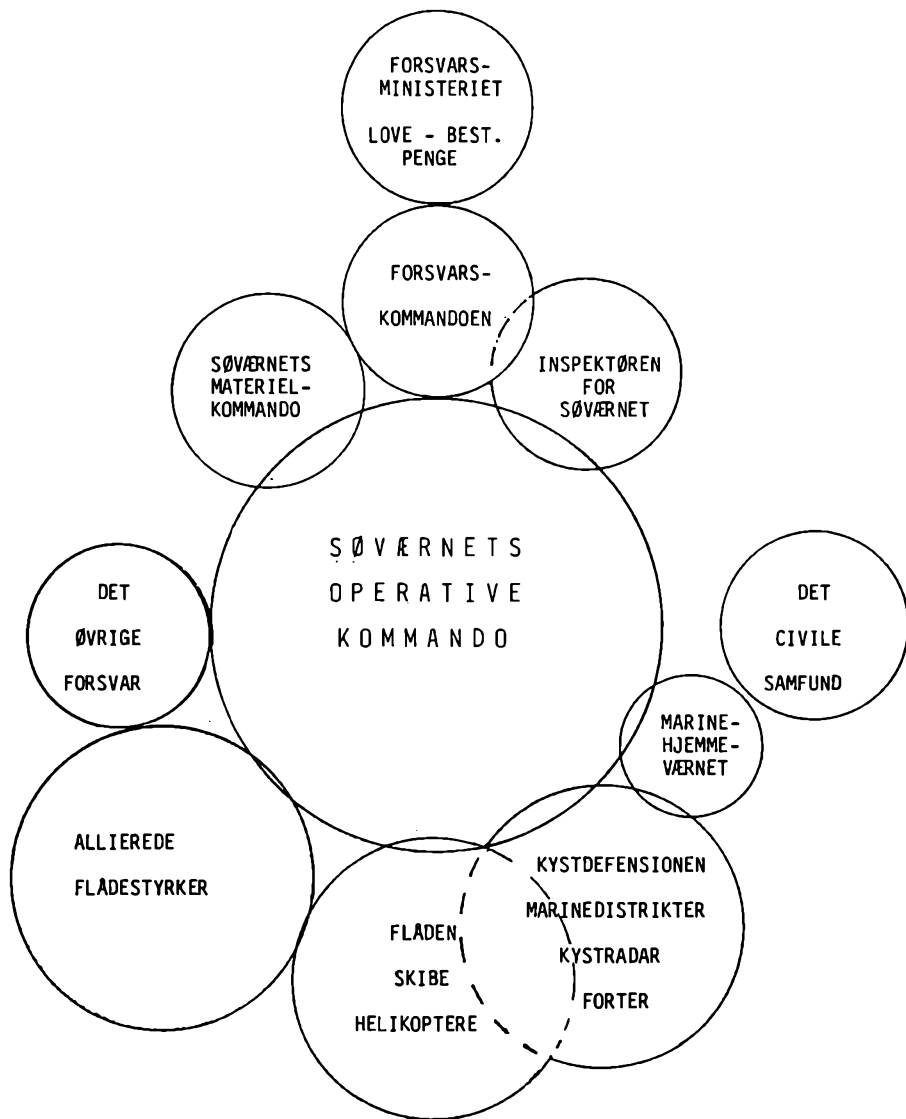

... PEDER SKRAM - kl ...

... NIELS JUEL - kl ...

Flåden er organiseret i 5 eskadrer og Søværnets Flyvetjeneste. Fregateskadren er sammensat af fregatter af PEDER SKRAM-klassen, korvetter af NIELS JUEL-klassen og bevogtningsfartøjer af DAPHNE-klassen. I Torpedobådseskadren findes WILLEMOES-klassens missilbevåbnede fartøjer, SØLØVENS-klassens torpedobåde og en mobil base, MOBA, til støtte.

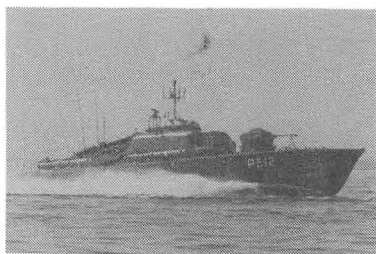

SOK' OMVERDEN

... WILLEMOES - kl ...

... SØLØVEN - kl ...

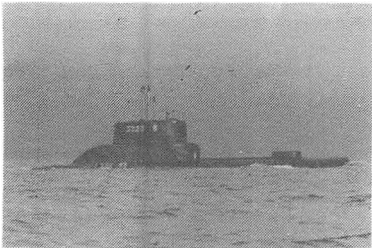
Mineskibseskadren råder over 4 minelæggere af FALSTER-klassen, 2 minelæggere af LINDORMEN-klassen og 6 minestrygere af SUND-klassen. 4 undervandsbåde og Søværnets Frømandskorps er samlet i Undervandsbådeskadren. Inspektionsskibseskadren er formeret af HVIDBJØR-NEN-klassens fiskeriinspektionsskibe og Grønlands-kutterne af AGDLEK- og MAAGEN-klassen. Søværnets Flyvetjeneste er udstyret med helikoptere af typen LYNX, der udstationeres i fiskeriinspektionsskibene. Uden for eskadrerne råder SOK over en række hjælpe- og specialskibe, bl.a. Kongeskibet DANNEBROG, orlogskuttere og tankfartøjer.

... FALSTER - kl ...

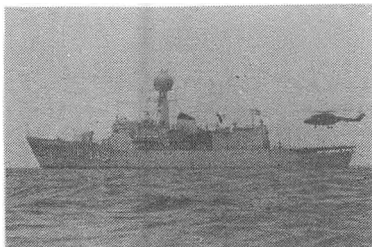
... SUND - kl ...

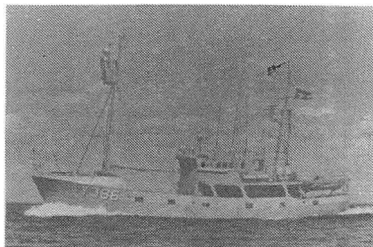
... **NARHVALEN - kl** ...

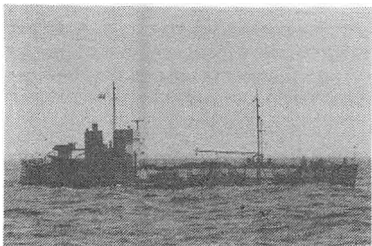
... **FRØMÆND** ...

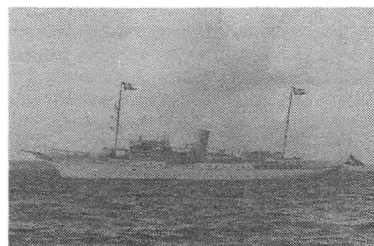
... **HVIDBJØRNEN - kl** ...

... **AGLEK - kl** ...

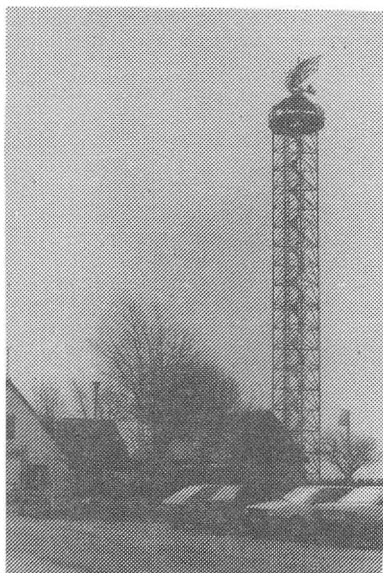

... **RIMFAXE - kl** ...

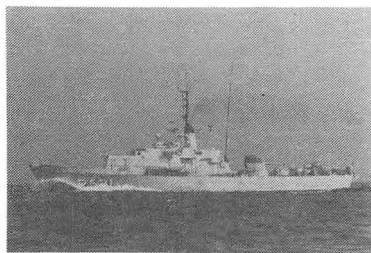

... **DANNEBROG** ...

Kystdefensjonen udgøres af tre marinedistrikter med hvert sit geografiske område. Kattegats Marinedistrikt har hovedkvarter i Frederikshavn, og har ansvar for Nordsøen, Skagerrak og Kattegat. Sundets Marinedistrikt har hovedkvarter på Stevn, og er ansvarlig for Balthavet og Østersøens vestlige del. Bornholms Marinedistrikt er ansvarlig for farvandede omkring øen, og har hovedkvarter på Rytterknægten. Marinedistriktet råder over kystradarstationer, kystudkigsstationer og forter samt forskelligt fartøjsmateriel.

... KYSTRADARSTATION ...

... DAPHNE - kl ...

I alt er inden for SOK ansvarsområde beskæftiget i fredstid ca. 2.500 personer af søværnets samlede personelstyrke på ca. 7.000 mænd og kvinder. Geografisk er medarbejderne spredt fra Bornholm i øst til Grønland i vest.

Flåde og kystdefensjonen kan imidlertid ikke udføre sine opgaver uden omfattende støtte i form af uddannelses- og basefaciliteter og de øvrige 4.500 ansatte er da også beskæftiget i, hvad der til daglig benævnes søværnets støttestruktur.

Søværnets Materielkommando beskæftiger ca. 3.000, og har til opgave at tilvejebringe og vedligeholde alt flådens og kystdefensio- nens materiel. Søværnets Materielkommando har også ansvaret for at forsyne alle søværnets tjenestesteder med inventar og forbrugs- gods. Under ledelse af Søværnets Materielkommando, der er placeret i København, findes 3 flådestationer med depoter og værksteder samt Orlogsværftet.

Inspektøren for Søværnet beskæftiger ca. 1.500 og har til op- gave at uddanne personalet til alle de mange poster og funktioner, der er i søværnet i freds- og krigstid. Inspektøren for Søværnet fører, på vegne af Forsvarschefen, tilsyn med søværnets samlede aktiviteter. Under Inspektøren for Søværnet, der er placeret i Kø- benhavn, hører søværnets mange skoler, der er fordelt overalt i landet.

Forsvarskommandoen er landets øverste militære myndighed og SOK nærmeste foranstående. Opgaverne, der varetages af SOK, er for- muleret af Forsvarskommandoen, der også tildeler penge og personel. kommandoliniens øverste led er Forsvarsministeriet, der på baggrund af lovgivningen og finansloven, fastlægger rammerne for det samlede forsvars virke.

... FORT ...

... BARSØ - kl ...

SOK udfører sine opgaver i et samvirke med forsvarrets øvrige komponenter, Marinehjemmeværnet, den maritime del af det civile samfund og allierede nationers ressourcer.

SOK OPGAVER

SOK fornemmeste og vigtigste opgave er det maritime forsvar af Danmark og beskyttelse af skibsfarten i spændings- og konflikttider. Særlig vægt lægges på at forhindre en søværts invasion nogetsteds i landet, at sikre forbindelserne mellem landsdelene og beskytte de skibe, der medfører de allierede forstærkninger, som er udsat til at medvirke til forsvaret af landet.

I fredstid planlægges og øves forsvarsopgaverne såvel nationalt som i samarbejde med allierede, operative hovedkvarterer og deres flådestyrker. Planlægningen af øvelsesvirksomheden gennemføres på baggrund af et omfattende, fortløbende uddannelsesprogram og vedligeholdelse og reparation af det særdeles komplicerede og kostbare materiel.

Overvågningen af vore farvande er en anden hovedopgave, der udføres hver eneste time året rundt. Opgaven har til formål at påse, at dansk suverænitet ikke krænkes og føre tilsyn med, at dansk maritim lovgivning ikke overtrædes. Farvandsovervågningen danner også grundlaget for den fortløbende varsling, regeringen har nødvendig for at kunne træffe sikkerhedspolitiske beslutninger.

I forbindelse med farvandsovervågningen løser SOK en række maritimt prægede samfundsopgaver. Den bedst kendte opgave er søredningstjenesten, der ledes og koordineres fra Søredningscentralen i SOK. Endvidere medvirker flåden og kystdefensioener i fiskeriinspektion, forureningsbekæmpelse på havet, uskadeliggørelse af krigsefterladenskaber, skibsfartens radiomeldetjeneste (SHIPPOS), politit- og toldopgaver samt en række navigatoriske serviceopgaver til skibsfartens betryggelse (farvands efterretninger, navigationsadvarsler og overisningsvarsler).

... AMFIBIEOPERATIONER ...

MENNESKENE I SOK

Til at varetage de mangeartede opgaver, der påhviler SOK, er ansat 231 personer M/K. Dette kan umiddelbart forekomme ret mange i betragtning af underlagte myndigheders personeltal: Flådens 2.150 og den operative landorganisations, Kystdefensionens 350 mænd og kvinder.

I det følgende skal ganske kort fortælles om hvilke mennesker, der gør tjeneste ved SOK, og hvorledes de arbejder sammen.

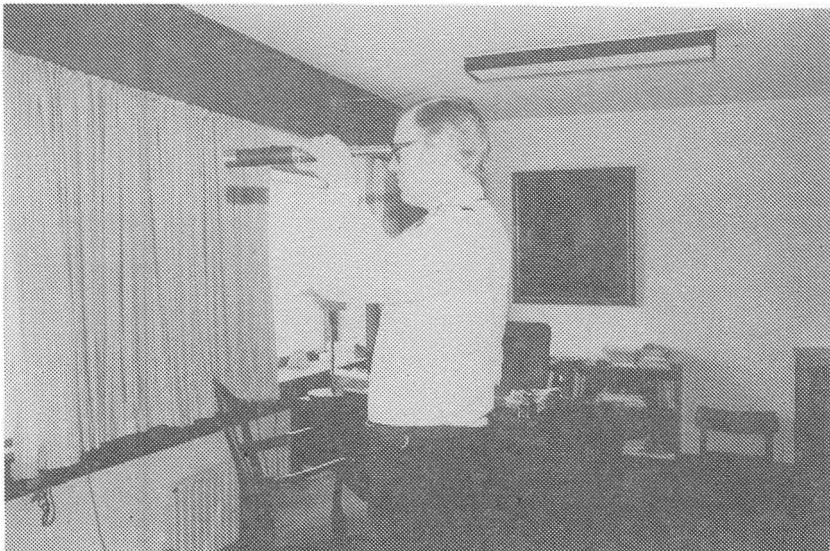
Chefen for SOK er i ledelse, sagsbehandling og kontrolvirksomhed direkte assisteret af 26 stabsuddannede officerer. Denne stab er organiseret på en måde, der reflekterer Chefen for SOK hovedansvar og virke i fredstid:

En planlægningsafdeling beskæftiger sig med planlægning for anvendelse af SOK styrker under alle forhold, med organisation og med samarbejde med allierede og danske myndigheder i beredskabsmæssig henseende.

En øvelsesafdeling beskæftiger sig med planlægning og styring af øvelses- og uddannelsesvirksomhed inden for de af Forsvarskommandoen givne ressourcemæssige rammer.

En operationsafdeling udfører den praktiske ledelse af underlagte enheder gennem ordregivning og kontrol.

Typisk for den enkelte stabsofficer er, at han er udgået af og har erhvervet sig sin ekspertise i den flåde, hvis ledelse han nu deltager i og til hvilken han efter en kort årrække vender tilbage.

... EKSPERTICE ...

Stabens begrænsede størrelse, opgavernes art og sammenhæng samt måske særlige maritime traditioner gør det iøvrigt karakteristisk, at ovennævnte organisation i fredstid er yderst fleksibel i intern arbejdsfordeling.

..... SÆRLIGE MARITIME TRADITIONER .....

Således deltager stabsofficerer fra alle afdelinger i tjenesten som STABSVAGT, d.v.s. den officer, der på døgnbasis fra operationsrummet på Admiralens vegne leder SOK operationer.

Fundamentale forudsætninger for SOK mulighed for at udøve sin funktion er information og kommunikation i større mængder og døgnet rundt.

Operationsrummet med sine 8 officerer og 51 militært og civilt ansatte varslingsoperatører modtager, behandler og præsenterer en uhyre mængde oplysninger om forhold og tildragelser i danske og tilstødende farvande fra flådens skibe, fra kystdefensionernes

... MODTAGER, BEHANDLER, PRÆSENTERER ...

nu komputere-assisterede farvandsovervågningsystem samt fra en lang række militære og civile kilder i ind- og udland.

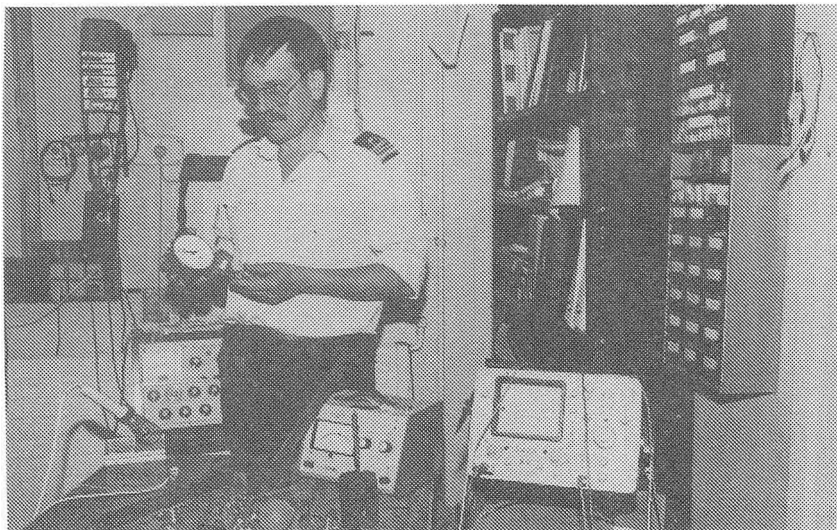
Kommunikationscentret med sine 6 officerer og 63 militære og civilt ansatte telegrafister og signaloperatører modtager, sender eller formidler årligt ca. 260.000 meddelelser til/fra skibe via flåderadioer eller civile radiostationer og til/fra "kunder" på landjorden via forsvarets eller civile telexnet.

... 9000 SKRIVELSER ...

Sekretariatet med 1 officer og 6 civiltansatte sekretærer skriver, sender, modtager og registrerer på årsbasis ca. 9.000 skrivelser og forestår udgivelsen af ca. 50 planer og publikationer ved reproduktion og formidling af over 1.000.000 sider.

Alt dette kræver teknik. SOK er bl.a. "med" i 6 forskellige computersystemer, betjener et stort radio- og telexapparat samt diverse kontor- og trykkefaciliteter. En stab på 3 officerer og 21 militære teknikere vedligeholder og reparerer dette udstyr.

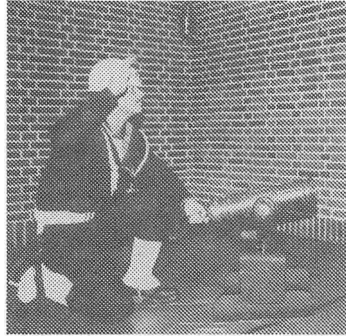
... TEKNIK ...

Et hovedkvartererskommandantskab med 3 officerer og 52 militært og civilt ansatte giver det nødvendige fundament for den nævnte aktivitet gennem varetagelse af bl.a.:

- personeladministration,
- forsynings- og regnskabstjeneste
- tilsyn med og vedligeholdelse af bygninger og anlæg på Sumatravej og i Havreballekoven
- vagttjeneste
- telefonomstilling
- kørselstjeneste
- rengøring

og de tusinde gøremål, der får SOK til at fungere som institution.

... DE TUSINDE GØREMÅL ...

Det skulle således fremgå, at størrelse og sammensætning af SOK bemanning - ikke mindst det forhold taget i betragtning, at alle væsentlige funktioner udføres døgnet rundt - langt fra føles overdimensioneret af de ansatte.

Skulle SOK som tjenestested og arbejdsplads gives en karakteristik, som opfattes ens hos det store flertal af de ansatte, måtte det være følelsen af at være udadvendt. Udadvendt over for den flåde og kystdefension, SOK leder og betjener, og over for det samfund, SOK samarbejder med og løser opgaver for.

EN TYPISK HVERDAG

En "typisk" hverdag eksisterer ikke i et flådehovedkvarter i vore dages verden. Næppe to døgn ligner hinanden. Karakteristisk for det maritime miljø er, at virksomheden er udstrakt til alle døgnets timer, fordi moderne skibsfart, såvel orlogs- som koffardiflåden, aldrig pauserer, men udnytter hver eneste stund.

Vind og vejr, is og sne, lys og mørke - og alle de andre udfordringer, som havet frembyder eller fremprovokerer i form af opgaver eller situationer, der skal tages hånd om, gør arbejdsmiljøet afvekslende og spændende.

... BUNKERANLÆG ...

Et indtryk af hverdagen kan muligvis fornemmes med en kort beskrivelse af SOK aktiviteter et døgn i begyndelsen af maj i år.

Fregateskadren havde PEDER SKRAM på øvelse i Kanalområdet som midlertidigt medlem af NATO stående atlantstyrke (STANDING NAVAL FORCE ATLANTIC) og HERLUF TROLLE klargjorde i København til rutinemæssigt værftseftersyn.

Korvetterne OLFERT FISCHER og PETER TORDENSKIOLD var undervejs til en NATO-øvelse i norske farvande sammen med undervandsbådene SPRINGEREN og SPÆKHUGGEREN.

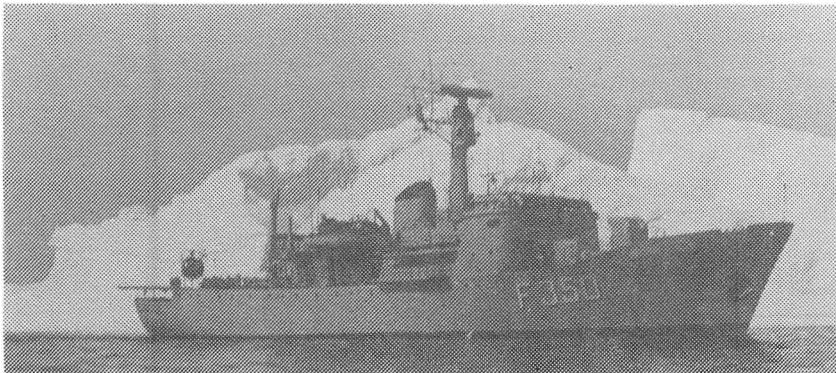
Undervandsbådseskadrens øvrige enheder klargjorde i København til patruljesejlad i Østersøen og Frømandskorpset havde samarbejdsøvelser med Jægerkorpset på Fyn og i Sydjylland.

Alle Torpedobådseskadrens enheder deltog sammen med vesttyske, norske og britiske torpedobåde og LYNX helikoptere i en fællesøvelse i Østersøens vestlige del. En af torpedobådene assisterede i bjærgningen af en fritidsejler i Storebælt.

Mineskibseskadren havde FALSTER i dok og FYEN på uddannelses-togt for søkadetter og konstabelelever. SJÆLLAND deltog i torpedobådenes øvelse. Ministrygerne VILSUND og GRØNSUND indgik sammen med minelæggeren LOSSEN i NATO stående Kanalstyrke (STANDING NAVAL FORCE CHANNEL), der deltog i en fransk ledet minelokaliseringsøvelse. LINDORMEN reparerede samtidig, på Flådestation Korsør, et motorhavari.

Inspektionseskibseskaden havde INGOLF og VÆDDEREN i grønlandske farvande på fiskeriinspektion. Samme opgave havde to af grønlandskutterne, medens den tredje, på Flådestation Frederikshavn, klargjorde til Grønlandstogt. På Færøerne var HVIDBJØRNEN og MAA-GEN, medens FYLLA og MALLEMUKKEN gennemførte uddannelsessejladser i Kattegat for nye besætninger.

... FISKERIINSPEKTION I GRØNLANDSKE FARVANDE ...

Søværnets Flyvetjeneste anvendte hjemmeværende luftfartøjer til omskolingsflyvninger for nye piloter og teknikere. En anmodning fra den britiske flåde om at udlåne en reservedel til en strandet helikopter i Norge blev efterkommet. På flyvning medfulgte en norsk tilskadekommande orlogsgast fra ministrygeren TANA.

... LYNX HELIKOPTER ...

Kystdefensionen havde travlt med farvandsovervågningen og indsatte blandt andet de tildelte bevogtningsfartøjer og orlogskuttere i overvågningen af en sovjetisk ubåds udpassage fra Østersøen gennem Storebælt.

Flyvevåbnet blev assisteret med at afvikle øvelse BIKINI, den årligt tilbagevendende overlevelsesøvelse for flybesætninger. Piloter og teknikere øver sig i at undslippe fra fly, der er nødlandet på vandet.

Samme dag fortsatte arbejdet med at holde skibsfarten og fiskerflåderne i Østersøen orienteret om situationen vedrørende det sovjetiske radioaktive udslip og de forholdsregler, Miljøstyrelsen anbefalede.

Omtalte døgn iværksættes 5 spredningsaktioner. Heraf skal én omtales.

- kl. 2119 Modtages anmeldelse om, at 2 personer er taget ud fra en nordsjællandsk strand kl. 1715 i en kataran sammenbygget af 2 surfbrædter. De var iført badebukser og T-shirts, vandet var kun ca. 6° celsius og vejrudsigten var dårlig.
- kl. 2146 Er en redningshelikopter i området og eftersøger sammen med Falck, Politi, bevogtningsfartøjet NEPTUN, Marinehjemmeværnsskutter nr. 64 og et fartøj fra den svenske spredningstjeneste de savnede.
- kl. 2235 Helikoptererne returnerer på grund af mørke, men skibene og kystpatruljerne fortsætter natten igennem.
- kl. 0514 Er det så lyst, at helikopteren atter kan indsættes og kl. 0631 lokaliseres og opsamles de to udeblevne personer i live, men stærkt forkomne.

I tilknytning til aktiviteterne skal erindres, at øvelsesvirksomheden skal forberedes - et arbejde, der foregår i SOK. Når skibene er på havet, skal de forsynes, repareres, have post m.v.. Besætningerne bliver syge, har familie og problemer magen til medarbejderne på enhver anden arbejdsplads. SOK må derfor være organiseret til døgnnet rundt at tage sig af alle de dagligdags problemer og situationer, der forekommer i det almindelig samfund.

DE KOMMENDE ÅR

SOK kan glæde sig over i forbindelse med jubilæet at ibrugtage et nyt kommando-, kontrol og informationssystem. Samtidig er en række af kystradarstationernes elektroniske materiel fornyet og automatiseret. Systemerne er opbygget med ny anvendelse af databehandlingsteknik og moderne informationsteknologi. Ibrugtagningen markerer samtidig afslutningen på en 3-årig ombygningsperiode, hvor dele af staben har været anbragt i midlertidige faciliteter, medens bunkerområdet i Havreballeskoven er blevet repareret og istandgjort for at kunne huse den nye teknik.

... STANDARD FLEX 300 ...

SOK forventer også i de kommende år at overtage flere af de forvaltningsopgaver, der hidtil har været placeret i Forsvarskommandoen i København. Delegeringen af opgaverne er et led i den politiske målsætning om at decentralisere administrationen mest muligt. Realiseringen af planerne vil formentlig medføre, at medarbejderantallet øges og bygningsprojektet på Sumatravej må udvides.

Kystdefensionen er reorganiseret og tilført nye lokaliteter og nyt materiel samtidig med SOK modernisering. Denne del af SOK myndighedsområde er nu rustet til det næste kvarte århundredes virksomhed.

Flåden idag er vel afbalanceret til opgaven og formentlig så slagkraftig som ingsinde siden genopbygningen efter 2. verdenskrig. Imidlertid er mange af skibene ældre, udslidte og umoderne, med det resultat, at driften bliver uforholdsmæssig dyr og ressourcerekrævende. Flåden af i morgen tegner sig ikke særligt klart, med mindre der straks iværksættes erstatningsbyggeri, der kan overtage opgaverne og rollerne i et moderne, maritimt miljø.

Fremtiden begynder med udgangen af 1986, hvor de slagskraftigste og mest versatile enheder, fregatterne af PEDER SKRAM-klassen, efter politisk direktiv i den gældende forsvarsaftale skal i målpose. Denne disposition begrænser flådens indsatssevne betragteligt, og har da også vakt bekymring i SOK.

Den første af en ny serie 300 tons fartøjer kaldet STANDARD FLEX påbegynder prøvesejladser. Serien er planlagt at omfatte 16 fartøjer, heraf er kun 7 bevilliget. De 16 STANFLEX er afløsere for 6 torpedobåde, 8 bevogtningsfartøjer og 8 minestrygere eller ialt 22 skibe, der er mere end 25 år gamle.

... FOD CCIS KONSOL ...

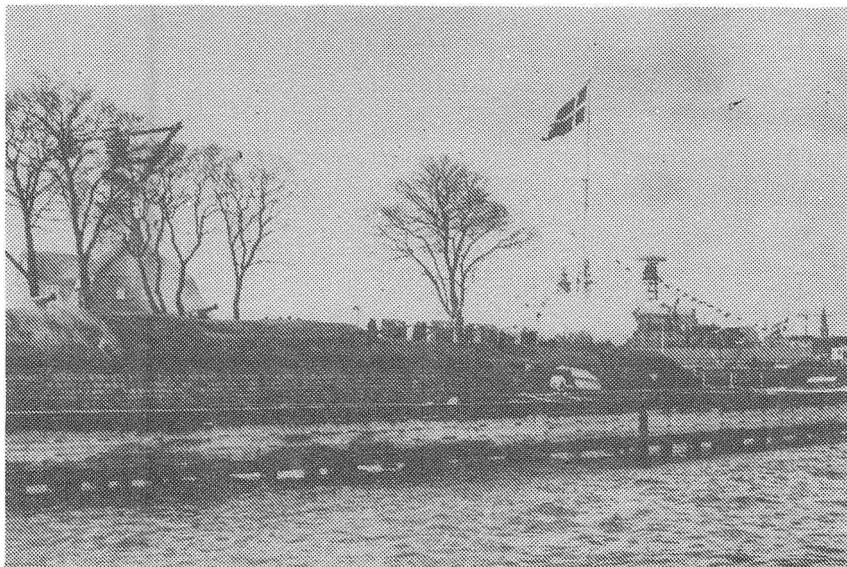
Ubådsvåbnet i flåden vil fortsat bestå med tilgangen af 3 brugte ubåde, købt i Norge. Imidlertid er bådene ca. 20 år gamle eller næsten samme alder, som vore nyeste, eksisterende ubåde, som som må antages at skulle udrangeres i løbet af 1990'erne.

Hjemmestyrets gradvise overtagelse af de statslige opgaver på Grønland har ikke medført en reduktion i opgaverne for søværnet i rigets nordligste del. Fire af de fem store inspektionskibe er over 25 år gamle og utidsvarende, trods løbende modifikationer. Der er igangsat projektering af erstatningsbyggeri for disse enheder. Ejendommeligt er, at man fra politisk hold har modsat sig anvendelse af STANFLEX idégrundlaget, der betyder, at også store skibe ville kunne skifte rolle og i dette tilfælde eksempelvis medvirke til beskyttelse af forstærkningerne, som Danmarks forsvar er så afhængig af.

For resten af flåden eksisterer ingen planer for erstatningsbyggeri, og da orlogsskibabygning er en langvarig affære, oftest 10 år fra beslutningen er taget til den første enhed er operationsklar, er det meget svært at øjne en fremtidig flåde, der i fuldt omfang er i stand til at varetage de mangeartede og komplicerede opgaver, der er pålagt SOK.

Om søværnets personel kun dette, at det præges af gå-på-mod og professionalisme. Medarbejderne er SOK vigtigste og dyrebareste ressource og der gøres store anstrengelser for at fastholde det under rimelige betingelser.

Imidlertid skal det ikke skjules, at den misfornøjelse med økonomiske og politiske vilkår, der for tiden også mærkes i søværnet, har til resultat, at rekrutteringen er mangelfuld og mange erfarne medarbejder forlader søværnet. Ubesatte stillinger hører desværre til dagens orden og SOK område er ikke gået ram forbi. Med mindre der ydes medarbejderne officerer, stampersonel og civile, rimelig kompensation for den krævende døgn tjeneste på land, tjeneste i skibene og de hyppige forflytninger, vil søværnet i løbet af få år få vanskeligt ved at producere en professionel flåde med et højt beredskab.

... SALUTBATTERIET SIXTUS ...

JUBILÆUMSAKTIVITETERNE

Festlighederne i anledning af 25-års jubilæet begynder fredag den 30 MAJ og afsluttes på selve jubilæumsdagen den 1 JUN om aftenen.

Højdepunktet er H.M. Dronningens besøg og indvielse af SOK nye kommando-, kontrol- og informationssystem søndag middag.

Festprogrammet vil omfatte:

FREDAG 30 MAJ

Flåden anløber Århus og Søværnets Tamburkorps underholder. Om aftenen Chefen for SOK's jubilæumsreception for Århus by og særligt indbudte. Receptionen finder sted om bord i to af skibene.

LØRDAG 31 MAJ

Om formiddagen er Århus by vært ved en reception for SOK og flåden. Under receptionen underholder Tamburkorpsset på Rådhuspladsen.

Om eftermiddagen er der åbent hus på orlogsskibene i Århus havn.

SØNDAG 01 JUN

H.M. Dronningen ankommer til Århus med kongeskibet DANNEBROG. Kl. 1000 højmesse i Århus Domkirke under overværelse af H.M. Dronningen. Orlogsprovsten og Tamburkorpsset medvirker.

Sidst på formiddagen indvier H.M. Dronningen SOK kommando-, kontrol- og informationssystem. Chefen for SOK er derefter vært ved en frokost for H.M. Dronningen og særligt indbudte i villa SENTA.

Om aftenen er der jubilæumsfest for SOK medarbejdere med ledsagere.

MANDAG 02 JUN

Flåden forlader Århus og begynder øvelse DANEX under ledelse af Chefen for Søværnets operative Kommando.